

zaam voelde hij zich in het ongetwijfeld statige huis, dat hij zich ook in Gotenburg had laten bouwen. In dit heterogene milieu van Hollanders en Zweden, Duitschers en Schotten, in deze stad, die geen enkele traditie kende en nog slechts matig bewoonbaar was, waar het den burgers, louter kooplui en handwerkslieden, alleen om geldverdiene te doen was, en dan nog snel, anders waren ze thuis gebleven, waar de intellectueele spanningen tot den kerkstrijd bleven beperkt, in deze al te nieuwe en verafgelegen havenplaats voelde van Dijck zich als in een ballingsoord. Heimwee had hij naar zijn eigen milieu, naar dat van geleerden, dichters en kunstenaars, waar de geest der Renaissance, zijn eigen geest, bloeide, tierde en zich uitleven kon. En daar verscheen Vondel, een man, zoo geheel naar den trant, die hem lief was, als een engel, een afgezant van den hemel!

Lang heeft Vondel in de woning, die vier jaar tevoren ook Gustaaf Adolf geherbergd had, niet vertoefd. Maar het moeten voor van Dijck onvergetelijke uren geweest zijn. Stof tot conversatie was er te over. Niet slechts hun liefde, ook hun haat hadden beiden gemeen. Drie jaar tevoren had Vondel zijn Palamedes voltooid. Oldenbarneveld had hij geëerd, diens vijanden geheld. Oldenbarneveld nu was, tot den dag van zijn vangenneming toe, de sterkste stut van de Zweedschgezinde politiek in de Nederlanden geweest; van Dijck had veel met hem omgegaan en hem een trouwe vereering gewijd. En dan Muys van Holy, die zijn nachtmerrie was geweest en nog was, al was hij in 1626 gestorven! Als één van de vier en twintig rechters van Oldenbarneveld, de bitterste en felste van alle, had Vondel hem onder de mom van Diomedes over den hekel gehaald. Maar dit niet alleen: tegelijk met die van Aerssens stelde de rei der Eubeërs zijn baatzucht op de kaak, de baatzucht van één,

Wiens goudsucht boos en goddeloos
Vind sijns gelycks niet eenen.

Welk een punten van overeenstemming! Geestelijke belangstelling, persoonlijke liefde en haat, zin voor de dingen der politiek... De grootheid van Gustaaf Adolf en de belangrijke daden, die gelijkgezinde kringen nog van hem verwachtten, zijn zonder den minsten twijfel het breedvoerig behandelde onderwerp van hun onderlinge gesprekken geweest. Den neerslag ervan vindt men in het sonnet „Orakel”, dat Vondel in van Dijcks huis heeft gedicht. Immers, de titel droeg oorspronkelijk als onderschrift: „Tot tol van Zijne Majesteit van Zweden, betaalt te Gottenburg aan den Heere Jacob van Dijk, 1628.” Hoe duidelijk proeft men eruit, tot welk een hooge bewondering voor den nog jongen koning-krijgsman gast en gastheer elkaars stemming al pratende hadden opgevoerd en hoe zeker zij zich van zijn glansrijke toekomst gevoelden! Heeft bij het uitstippelen van die toekomst van Dijck de leiding gehad, Vondel, zoo stelt men zich voor, trok zich, innerlijk nog bruisend van het vurig gevoerde gesprek, terug in zijn slaapvertrek,